

Československá psychologická společnost
při ČSAV
nábř. B. Engelse 6, Praha 2 - Vyšehrad

Zpráva o činnosti Československé psychologické společnosti
za rok 1975

1. Činnost hlavního výboru a ČSPS jako celku

Ve své činnosti v roce 1975 vycházel hlavní výbor ČSPS ze schváleného plánu. Kromě běžné agendy výboru se pozornost zaměřila především na přípravu a organizaci IV. sjezdu československých psychologů, který se konal ve dnech 9. - 12. září v Třinci, na organizaci Valného shromáždění ČSPS a přípravu pléna činnosti nového výboru, který zde byl zvolen.

IV. sjezd ČSPS se konal na počest 30. výročí osvobození ČSSR Sovětskou armádou, v období realizace závěrů XIV. sjezdu KSČ a v období příprav XV. sjezdu KSČ a VI. pětiletky. Tyto okolnosti se projeví v zaměření sjezdu, který měl téma "Za další rozvoj psychologických věd v rozvinuté socialistické společnosti".

IV. sjezd se konal pod záštitou n.p. Třinecké železářny VŘSR a Palackého university v Olomouci. Sjezdu se zúčastnila stranická delegace: vedoucí odboru vědy při oddělení pro vědu a školství ÚV KSČ doc. dr. J. Závada, CSc. a vedoucí ideologického oddělení KV KSČ v Ostravě dr. J. Hříbek. Za presidium ČSAV byl delegován člen kor. prof. dr. J. Linhart, DrSc, ředitel Psychologického ústavu ČSAV (jehož pracovníci se aktivně podíleli na přípravě a průběhu sjezdu). Ze zahraničních hostů byl přítomen dr. H. Werner (NDR). Sjezdu se zúčastnilo celkem 414 československých psychologů. Na přípravě sjezdu se organizačně podílela katedra psychologie FF PU v Olomouci.

Při zahájení sjezdu doc. Zavadou byl zdůrazněn význam společenské funkce psychologie a zaměření psychologického výzkumu v období dalšího rozvoje socialistické společnosti.

Úvodní přednášky na plenárním zasedání přednesli: prof. Linhart (hlavní referát), který zhodnotil vývoj české psychologie v uplynulých 30 letech a zdůraznil zásadní ideově teoretické a metodologické aspekty psychologie, prof. T. Pardel seznámil účastníky s prací slovenských psychologů, doc. Mikšík referoval o aktuálních metodologických problémech psychologie. (Další referáty viz program.)

Jednání probíhala ve 3 symposiích: 1) psychologie činnosti, formování osobnosti a sociálních vztahů v socialistické společnosti; 2) psychologická hlediska zdravotní péče o člověka v socialistické společnosti; 3) vědeckotechnický rozvoj a úkoly psychologie socialistické společnosti. Jednání měla dobrý průběh; přednesené referáty měly vysokou odbornou a ideovou úroveň. Ze všech symposií byly formulovány závěry, které se stanou podkladem další činnosti sekce ČSPS.

Symposia byla doplněna kolokvií "Praktické užití psychologie v praxi" a "Aktuální problémy psychologické diagnostiky" (zde byl využit materiál připravený ve vědeckém kolegiu pedagogiky a psychologie).

Na sjezdu se sešli čeští a slovenští psychologové, byl tak důkazem jednoty československých psychologů při plnění společenské funkce naší psychologie. V rámci IV. sjezdu se konalo Valné shromáždění ČSPS, jehož se zúčastnilo 218 psychologů. Odstupující výbor zhodnotil svoji činnost, byla předložena hospodářská a revisní zpráva. Byl zvolen nový výbor ČSPS.

2) Zpráva o práci odborných sekcí a oblastní skupiny v Brně

Kromě přípravy na IV. sjezd čs. psychologů uspořádaly jednotlivé sekce řadu svých akcí.

2.1. Sekce obecné a teoretické psychologie

Sekce se zabývala hlavně přípravou sjezdu čs. psychologů, kde se podílela zejména na programu 1. symposia (psychologie činnosti ...). Na této přípravě měli významný podíl pracovníci Psychologického ústavu ČSAV. Spolupráce sekce obecné a teoretické psychologie a Psychologického ústavu ČSAV se realizovala mimo jiné aktivní účastí členů této sekce na "Symposiu o problematice učení, řešení problému, rozhodování a tvořivé činnosti" pořádaném Psychologickým ústavem ČSAV 4. a 7. 11. 1975 v Liblicích. Symposium bylo věnováno jednak bilanci plnění hlavních úkolů SPZV v 5. PLP., jednak přípravě výzkumných plánů pro 6. PLP., v rámci hlavního úkolu VIII-5-1. Pro prohloubení další spolupráce sekce s Psychologickým ústavem ČSAV zajistí tento ústav, rozvíjející u nás teoretickou psychologii, 1 - 2 zástupce do výboru sekce.

Sekce pořádala dále seminář na téma "Teoretické pozadí baterie dotazníků, vyvinutých v laboratoři psychických zátěží VÚPs a praktické zkušenosti z jejich aplikace".

Dále se sekce zabývala přípravou seminářů na rok 1976.

2.2. Sekce zdravotnické psychologie

Sekce úzce spolupracuje se sekcemi České lékařské společnosti J.E. Purkyně, její členové se podíleli na přípravě psychoterapeutické konference v Luhačovicích. Ve dnech 17. - 23. 8. se někteří členové sekce zúčastnili soustředění v Lojovicích, na kterém byl zahájen dlouhodobý kurs výcviku v psychoterapii.

Ve spolupráci s kabinetem psychologie Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů v Praze bylo uspořádáno 6 seminářů s doškolovací problematikou v oblasti

klinické psychologie.

Sekce spolupracovala s městským výborem Socialistické akademie. Členové se podíleli na řadě akcí Čs. lékařské spol. J.E. Purkyně. Ve dnech 24. - 26.9.1975 se někteří členové podíleli na 3. symposiu o aktuálních otázkách sociální psychiatrie v Kroměříži.

10. - 12.10. se konalo v denním sanatoriu Horní Palata v Praze pracovní soustředění účastníků výcviku v psychoterapii (32 účastníků). Ve dnech 9. - 12.11. se členové účastnili aktivně 10. celostátní psychoterapeutické konference v Lázních Luhačovicích, 20. - 21.11. pak symposia o duševním zdraví mládeže v Brně.

Sekce uspořádala 2 vědeckopracovní schůze s přednáškou dr. V. Břicháčka a dr. V. Břicháčkové "Využití experimentálního projektu časových řad v psychoterapii" a dr. Říčana "Aktuální stav a problémy psychodiagnostiky". Kromě těchto přednášek přednesli členové sekce řadu přednášek pro různé instituce. Předseda sekce se ve funkci experta zúčastnil 2 zasedání zdravotnického a sociálního a ústavně právního výboru České národní rady.

2.3. Sekce psychologie práce

Sekce se podílela na II. setkání psychologů práce z průmyslu ČSSR, Kralupy 29.9. - 1.10. s problematikou učňovské mládeže, cyklické přípravy vedoucích pracovníků a komplexní péče o pracující.

Sekce připravila návrh, zpracovaný dr. Velehradským k problematice absolventské praxe, což souvisí s reorganizací studia psychologie a zkrácení na 4 roky. Návrh byl projednán hlavním výborem ČSPS.

Výbor sekce spolupracoval úzce zejména s vědeckým kolegiem pedagogiky a psychologie ČSAV, kde působí někteří jeho členové a s řadou dalších institucí významných pro

rozvoj oboru v praxi. Sekce psychologie práce ČSPS spolu s Psychologickým ústavem ČSAV a dalšími institucemi připravila konferenci "Teoretické otázky psychologie práce a psychické regulace pracovní činnosti", která byla z technických důvodů přesunuta na začátek roku 1976. PsÚ ČSAV zajistil kromě dalších úvodní teoretický referát.

2.4. Sekce sociální psychologie

Připravila semináře: "Plánování a rozvoj věd se zřetelům k úkolům sociální psychologie ve státním plánu výzkumu" - 10. - 12.11. v Liblicích a "Sociální determinace výkonu žáka". Činnost sekce je úzce spjata s výzkumy Psychologického ústavu ČSAV.

Členové sekce spolupracovali s Ministerstvem kultury České socialistické republiky, s Čs. televizí a dalšími institucemi.

2.5. Sekce pedagogické, školní a poradenské psychologie

V lednu 1975 se konal seminář "Individuální zkoušky rozvoje intelektových schopností" a panelová diskuse o verbálních subtestech Wechsler-Bellevue. V prosinci byl organizován v Hradci Králové seminář o psychologické problematice organických postižení CNS u dětí konaný u příležitosti 5. výročí založení KPVK.

Subsekce manželského a předmanželského poradenství uspořádala akce: "Seminář o psychodiagnostických metodách v praxi manželských poraden" a seminář o etické problematice nevěry.

Bylo připraveno ustanovení samostatné sekce pedagogické psychologie, která začne pracovat v r. 1976.

Sekce spolupracovala zejména s Ministerstvem školství, členové se zúčastnili různých akcí pořádaných MŠ.

2.6. Sekce psychologie tělesné výchovy a sportu

V květnu 1975 byl uspořádán třídní seminář v Jevanech o výzkumu v oblasti TVS a psychologickém zajištění vrcholového sportu. V prosinci 1975 byl uspořádán 4 denní seminář v Nízkých Tatrách o problematice vztahu sportu a vědomí člověka.

Sekce se podílela zejména na psychologické přípravě čs. olympioniků a přípravě metodického řízení práce psychologů ve střediscích vrcholového sportu.

2.7. Sekce vojenské psychologie

Členové sekce se aktivně podíleli na přípravách a průběhu konference vojenských psychiatrů a psychologů v Ružomberoku v květnu 1975 a teoretických seminářích na téma "Problémy vědeckotechnické revoluce ve vojenství" (duben, Praha). V září byla uspořádána pracovní porada v Třinci.

Těžištěm činnosti sekce je účast na tvorbě a realizaci těch opatření služebních orgánů, která směřovala k využití psychologie v ČsLA, hlavně na vojenských školách a ve vojenských zdravotnických zařízeních.

2.8. Sekce pro studium chování zvířat

Sekce uspořádala 3. celostátní třídní seminář o Studiu chování zvířat v Bílé Třemešné. Členové sekce se aktivně podíleli na přípravě a organizaci 2. mezinárodního kongresu C.I.A.N.S. v Praze (30.6. - 2.7.1975), kde vystoupili s řadou sdělení.

Členové sekce spolupracují s příbuznými společnostmi České lékařské společnosti J.E. Purkyně, se zoologickou společností při ČSAV a dalšími institucemi. Komise sekce pracuje

na přípravě českého a slovenského terminologického slovníku v oboru ethologie.

Členové sekce se rovněž aktivně podíleli na konferenci projektu INTERMOZG v Liblicích v červnu 1975.

Sekce pro studium chování zvířat sdružuje české i slovenské odborníky a má značně interdisciplinární charakter.

2.9. Sekce vývojové psychologie

Připravila konferenci o metodologických problémech vývojové psychologie, Bratislava 27. - 28.2.1975, které se zúčastnili čeští a slovenští psychologové. Sekce spolupracovala na činnosti mezikolegiální komise pro výzkum psychiky dětí.

2.10. Sekce forenzní psychologie

Členové se účastnili aktivně různých konferencí a symposií: soudně psychiatrické konference ve Špindlerově Mlýnu, symposia o duševním zdraví mládeže v Brně, pracovního zasedání sekce sociální patologie v Liblicích apod.

3. Práce oblastní skupiny ČSPS v Brně

Byla organizována slavnostní konference o rozvoji psychologie v Brně 15. - 16.4. k počtě 30. výročí osvobození Brna Rudou armádou. Dne 19.11. byla uspořádána panelová diskuse o posudkové činnosti psychologů. 3.12. byla uspořádána diskuse o posudkové činnosti psychologů. 10.12. bylo uspořádáno klubové odpoledne "Psychologické otázky sociálního plánování v podnicích" s hlavním referentem doc. J. Růžičkou.

4. Zahraniční styky ČSPS

V roce 1975 pokračovaly pracovní styky hlavního výboru ČSPS s Mezinárodní unií psychologických věd, jehož je ČSPS kolektivním členem. V příštím roce uspořádá IUPS mezinárodní psychologický kongres v Paříži. Výbor ČSPS hodlá organizovat tématický zájezd Čedoku na tento kongres. Organizací byla pověřena dr. S. Fraňková.

Členové hlavního výboru a výborů sekcí pokračovali v pracovních stycích s představiteli psychologických společností socialistických zemí. Doc. dr. J. Janoušek, dr. Hermochová a dr. Křivohlavý jednali s doc. L.A. Petrovskou z Katedry sociální psychologie moskevské Lomonosovy university u příležitosti její návštěvy v Praze. Sekce sociální psychologie udržuje těsné pracovní kontakty se Sekcí psychologie při Schüllerově universitě v Jeně a členové sekce se zúčastňují jednání s odborníky této university.

Sekce poradenské psychologie provedla výměnnou návštěvu pracovníků poradenských institucí ze socialistických zemí.

Zahraniční spolupráce sekce tělesné výchovy a sportu se realizuje především zásluhou prof. Vaňka, který je předsedou Mezinárodní společnosti psychologie sportu (ISSP). Členové sekce se zúčastnili jednání předsednictva ISSP, kongresu Evropské společnosti psychologie sportu v Edinburgu a konferencí v socialistických zemích.

Dr. Kotásková je členkou výboru Mezinárodní společnosti pro zkoumání vývoje lidského chování.

5. Činnost ediční, publikační

Členové ČSPS publikovali v roce 1975 řadu původních prací v domácím i zahraničním tisku. Sekce poradenská připravila pro tisk standardizaci Váňova inteligenčního testu, přepracovaného dr. Hrabalem. Test vyšel v češtině a slovenštině.

Sekce psychologie tělesné výchovy a sportu připravila vydání 4 metodických dopisů pro potřebu ČSTV: V. Haše a kol. "Psychodiagnostika ve sportovní praxi"; Vaněk, M. a Slepíčka, P.: "Psychologická příprava odbíjenkáře"; Vaněk, M., Hašek, V., Slepíčka, P., Rychtecký, A.: "Některé psychologické aspekty tréninku vrcholových sportovců"; Kodým, M.: "Výběr talentované mládeže pro sport".

Členové sekce vojenské psychologie publikují zejména ve vojenských časopisech (Lidová armáda, Práce UPA KG, Historie a vojenství).

Sekce pro studium chování zvířat připravuje k publikování Terminologický slovník z oboru Ethologie - v češtině a slovenštině.

2 členové sekce vývojové psychologie - dr. Kotásková z Psychologického ústavu ČSAV a doc. dr. Švancara z katedry psychologie FF UJEP se podíleli na přípravě publikace "Mravní vývoj dítěte v socialismu", která byla předána do tisku nakladatelství Academia.

6. Spolupráce s Čs. vědecko-technickou společností

Tato spolupráce nebyla centrálně řízena výborem ČSPS, jednotlivé sekce a její členové spolupracují v ČSVTS na řešení konkrétních úkolů.

7. Práce kulturně - politická

Sekce ČSPS rozvinuly konkrétní spolupráci se Socialistickou akademií, zejména v otázkách výchovných, zdravotních i ideově-teoretických. Pokračuje spolupráce se sdělovacími prostředky, tiskem, televizí, rozhlasem. V rámci oslav 30. výročí založení ČSSR bylo uspořádáno několik akcí sekcí (viz 2. část zprávy) a zejména IV. sjezd čs. psychologů dovršil tyto akce.

8. Varia

Letošní rok byl rokem zakončení V. pětiletky a příprav

6. pětiletého plánu. To se odrazilo v činnosti všech sekcí ČSPS a jednotlivců, kteří se podílejí na řešení řady úkolů plánů základního výzkumu, úkolů různých resortů, plánů technického rozvoje apod. Realizovaly se oponentury závěrečných prací i oponentury dalších úkolů.

Závěr

Činnost ČSPS, jak vyplývá z předložené zprávy, byla neobyčejně rozsáhlá a zahrnovala nejrůznější oblasti společenské práce i psychologické teorie. Nedostatkem v činnosti Společnosti je skutečnost, že se nepodařilo v dostatečné míře zapojit do práce mladší generaci psychologů. Nedostatkem bylo i to, že se nepodařilo dosud uvést v činnost samostatnou sekci pedagogické psychologie. Různými dílčími nedostatky v práci Společnosti se bude zabývat výbor v roce 1976.

Činnost Společnosti v uplynulém roce ukázala, že se čs. psychologové zapojili aktivně v duchu usnesení 14. sjezdu KSČ do řešení problémů dalšího budování socialistické společnosti. Prohloubila se spolupráce českých a slovenských psychologů i užší spolupráce jednotlivých sekcí. Zlepšila se úroveň činnosti jednotlivých sekcí po stránce odborné i ideově politické. Výsledky IV. sjezdu čs. psychologů pak zřetelně ukázaly (zejména v porovnání s dobou, kdy byl konán III. sjezd) výrazný pokrok v rozpracování ideově teoretických a praktických problémů naší psychologie na základech marxismu-leninismu.